

ABSOLUTNÍ HODNOTA A JEJÍ VÝZNAM

1. Nechť $x, y, c \in \mathbf{R}$, přičemž $c > 0$. Pak $|x - y| < c$, právě když $x \in (y - c, y + c)$.
2. Vyjádřete analogicky vztahy $|x - y| \leq c$, $|x - y| > c$, $|x - y| \geq c$.
3. Vyjádřete jednoduše množinu $\{x \in \mathbf{R} : |||x| - 1| - 2| - 3| < 1\}$.

DŮKAZY METODOU MATEMATICKÉ INDUKCE

4. Pro každé $n \in \mathbf{N}$ platí $\sum_{k=1}^n k^2 = \frac{1}{6}n(n+1)(2n+1)$.
5. Pro každé $n \in \mathbf{N} \setminus \{3\}$ platí $n^2 \leq 2^n$.
6. Nechť $n, k \in \mathbf{N}$. Pak existují $q, r \in \mathbf{N} \cup \{0\}$, pro která platí $r < k$ a $n = qk + r$. (Dělení se zbytkem)
7. Nechť $n \in \mathbf{N}$ a $a_1, \dots, a_n$ jsou nezáporná čísla. Pak platí

$$\sqrt[n]{a_1 \cdots a_n} \leq \frac{a_1 + \cdots + a_n}{n},$$

přičemž rovnost nastává jen v případě, že jsou všechna čísla $a_1, \dots, a_n$ stejná. (Nerovnost mezi aritmetickým a geometrickým průměrem, AG nerovnost)

VÝROKY, VÝROKOVÉ SPOJKY, KVANTIFIKÁTORY A JEJICH POUŽITÍ

8. Vyjádřete jednoduše množinu $\{a \in \mathbf{R} : (\forall x \in \mathbf{R})(|x - 2| \leq 1 \Rightarrow x^2 - ax > 5)\}$.
9. Uvažme následující výroky:

- (i) $(\forall x \in M)(\exists y \in M)(\exists z \in M)(x = y + z)$
- (ii) $(\exists y \in M)(\forall x \in M)(\exists z \in M)(x = y + z)$
- (iii) $(\exists y \in M)(\exists z \in M)(\forall x \in M)(x = y + z)$

Které z nich jsou pravdivé a které nepravdivé, je-li

- a) $M = \mathbf{N}$, b) $M = \mathbf{N} \cup \{0\}$, c) $M = (0, 1)$, d) $M = \{0\}$?

10. Jsou pravdivé následující výroky?

- a) $(\forall a \in \mathbf{R})(\exists \varepsilon > 0)(\exists \alpha \in \mathbf{R})(\forall x \in \mathbf{R})(x \in (a, a + \varepsilon) \Leftrightarrow |x - \alpha| < 1)$
- b) $(\exists a \in \mathbf{R})(\forall \varepsilon > 0)(\forall \alpha \in \mathbf{R})(\exists x \in \mathbf{R})(x \in (a, a + \varepsilon) \Leftrightarrow |x - \alpha| < 1)$

Napište negace těchto výroků.

11. Vyjádřete co nejjednodušeji vztah mezi čísly $a, b \in \mathbf{R}$ určený formulí:

- a) $(\forall c > 0)(\forall x \in \mathbf{R})(|a - x| < c \Rightarrow |b - x| < c)$,
- b) $(\forall c > 0)(\forall x \in \mathbf{R})(a - x < c \Rightarrow |b - x| < c)$,
- c) $(\forall c > 0)(\forall x \in \mathbf{R})(|a - x| < c \Rightarrow b - x < c)$,
- d) $(\forall c > 0)(\forall x \in \mathbf{R})(a - x < c \Rightarrow b - x < c)$,
- e) $(\forall x \in \mathbf{R})(\exists u > 0)(\forall c \in (0, u))(|a - x| < c \Rightarrow |b - x| < u)$.

12. Necht' $A \subset \mathbf{R}$ je neprázdná množina. Předpokládejme, že má nejmenší prvek (tj. **minimum**, značíme $\min A$). Ukažte, že $\inf A = \min A$.

Analogické tvrzení zformulujte a dokažte pro největší prvek (tj. **maximum**, $\max A$).

13. Nalezněte suprema a infima (případně maxima a minima) následujících množin (pokud existují):

a) $A = \langle 0, 1 \rangle$,   b) $B = \{x \in \mathbf{Q} : x > 0\}$,   c) $C = \{1, -5, 7, -3, 50\}$,

d) $D = (-1, 0) \cup \{\frac{1}{n} : n \in \mathbf{N}\}$,   e) $E = (1, 2) \cup \{\frac{1}{n} : n \in \mathbf{N}\}$.

14. Necht' $A, B \subset \mathbf{R}$ jsou neprázdné omezené množiny. Označme $s = \inf A$, $S = \sup A$, $t = \inf B$, $T = \sup B$.

(a) Vyjádřete $\inf(A \cup B)$ a $\sup(A \cup B)$ pomocí hodnot s, S, t, T .

(b) Lze něco říci o $\inf(A \cap B)$ a $\sup(A \cap B)$?

(Uvažte případ, kdy $A = (-1, 1)$ a $B = \{-1, 1\}$ nebo $B = \{-1, 0, 1\}$ nebo $B = \{-1, 0, \frac{1}{2}\}$.)

LIMITA POSLOUPNOSTI

15. Spočtěte následující limity posloupností:

(a) $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n^3}$,   (b) $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{2 + \frac{1}{n} - \frac{7}{n^5}}{7 - \frac{3}{n^2}}$,   (c) $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n+7}{5n+3}$,   (d) $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{(n+1)(2n+7)}{n^2+5n+15}$,

(e) $\lim_{n \rightarrow \infty} (\sqrt{n+15} - \sqrt{n+1})$,   (f) $\lim_{n \rightarrow \infty} (\sqrt{n^2+5n-1} - \sqrt{n^2+3})$,   (g) $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\sqrt[3]{n^3+1} - n}{\sqrt[4]{n^4+1} - \sqrt{n^2+1}}$,

(h) $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{[\sqrt{n}]}{\sqrt{n}}$,   (i) $\lim_{n \rightarrow \infty} \sqrt[n]{2^n + 5^n}$.

16. Necht' $\{a_n\}$ je posloupnost kladných čísel splňující $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_{n+1}}{a_n} < 1$ nebo $\lim_{n \rightarrow \infty} \sqrt[n]{a_n} < 1$. Pak $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = 0$.

17. Pomocí uvedeného tvrzení spočtěte limity:

(a) $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n}{2^n}$,   (b) $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{10^n}{n!}$,   (c) $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n^5 + 2^n + 17^n}{n! + n + 3^n}$.

18. Pomocí věty o limitě monotónní posloupnosti spočtěte limity:

(a) $\lim_{n \rightarrow \infty} z^n$, $z \in \langle 0, \infty \rangle$,

(b) $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n$, kde $a_1 = 0$ a $a_{n+1} = \frac{1+a_n}{k}$ (kde $k > 1$ je parametr),

(c) $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n$, kde $a_1 = 0$ a $a_{n+1} = \frac{1-a_n}{2}$.

JEŠTĚ LIMITA POSLOUPNOSTI

19. Nechť $\{a_n\}$ je posloupnost nezáporných reálných čísel, $a \geq 0$ a $p \in \mathbf{N}$. Pak platí:

- (a) $a_n \rightarrow a \Leftrightarrow a_n^p \rightarrow a^p \Leftrightarrow \sqrt[p]{a_n} \rightarrow \sqrt[p]{a}$.
 (b) $a_n \rightarrow +\infty \Leftrightarrow a_n^p \rightarrow +\infty \Leftrightarrow \sqrt[p]{a_n} \rightarrow +\infty$.

20. Některé příklady ze zkouškových písemek z minulých let:

- (a) $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{(2 + \frac{1}{n})^{100} - (4 - \frac{3}{n})^{50}}{(8 - \frac{1}{n})^{34} - (4 + \frac{1}{n})^{51}}$ (b) $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{[\sqrt[3]{n^3 - 1}] + [\sqrt[3]{n^3 + 1}]}{\sqrt[3]{1 + 2^n + \dots + n^n}}$
 (c) $\lim_{n \rightarrow \infty} \left[\sqrt[4]{n^4 + 4n^3 - n} \right]$ (d) $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\sqrt{n + \sin^2 n} - \sqrt{n - \cos^2 n}}{\sqrt{n + 1} - \sqrt{n - 1}}$
 (e) $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{(n + 7)^{50} - (n^2 + 1)^{25}}{\sqrt{n^{100} + n^{99} - 1} - \sqrt{n^{100} + 2n^{99} + 1}}$

REÁLNÉ FUNKCE REÁLNÉ PROMĚNNÉ

21. Nechť f, g jsou funkce spojité v bodě $a \in \mathbf{R}$. Pak i funkce $\max\{f, g\}$ a $\min\{f, g\}$ jsou spojité v bodě a .

Funkce $\max\{f, g\}$ je definována takto:

$$\max\{f, g\}(x) = \max\{f(x), g(x)\}, \quad x \in D_f \cap D_g.$$

Stejně tvrzení platí i pro spojitost zleva a zprava.

22. Určete ve kterých bodech jsou spojité (případně zleva, zprava) funkce:

- (a) $f(x) = \max\{x, x^2\}$ (b) $f(x) = \min\{x, \operatorname{sgn} x\}$

LIMITA FUNKCE

23. Spočtěte následující limity:

- (a) $\lim_{x \rightarrow 5} \frac{x^2 + x}{x^3 + 1}$,   (b) $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^2 - 1}{x^2 - x}$,   (c) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sqrt[3]{1+x} - 1}{x}$,   (d) $\lim_{x \rightarrow -\infty} x \cdot (\sqrt{1+x^2} + x)$,
 (e) $\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{2x + \sqrt{x^2 + 1}}{x}$,   (f) $\lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{2x + \sqrt{x^2 + 1}}{x}$,   (g) $\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{3}} \frac{2 \cos^2 x + 3 \cos x - 2}{2 \cos^2 x - 5 \cos x + 2}$,
 (h) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{1 - \cos x}{x^2}$,   (i) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\operatorname{tg} x}{x}$,   (j) $\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{2}} (x - \frac{\pi}{2}) \cdot \operatorname{tg} x$,   (k) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin(\sin(\sin x))}{\cos(\frac{\pi}{2} \cos x)} \cdot x^k, k \in \mathbf{Z}$,
 (l) $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{\log(x^2)}{x^3 - 1}$,   (m) $\lim_{x \rightarrow +\infty} x^2 \cdot \log \frac{x^2 + 1}{x^2 + 5}$,   (n) $\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\log(x^3 + 15)}{\log(x^{15} + 3)}$,   (o) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{10^x - 2^x}{x}$,
 (p) $\lim_{x \rightarrow +\infty} \left(\frac{3x + 1}{x + 3} \right)^{5x - x^2}$,   (q) $\lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{2^x + 8^x}{2} \right)^{1/x}$.

24. (a) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sqrt{e^{x^6} - 1}}{x \log \cos x}$, (b) $\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{2}} \log \sin x \cdot \operatorname{tg}^2 x$, (c) $\lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{e^x - e^{\sqrt{x}}}{1 - \cos \sqrt{x}} \cdot \sqrt{x}$,
 (d) $\lim_{x \rightarrow \frac{3}{2}\pi} (4x^2 - 9\pi^2) \cdot \frac{\cos x}{1 + \sin x}$, (e) $\lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\arccos(e^{-x})}{\sqrt{x}}$,
 (f) $\lim_{n \rightarrow \infty} (\log(n^6 + 5n^3 + 1) - \log(n^6 + 1))(n^3 + \cos n)$, (g) $\lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{n^2 + 2^n}{n^8 + 2^n} \right)^{2^n/n^8}$,
 (h) $\lim_{x \rightarrow +\infty} (\sqrt{x^2 + 2x} - x)^x$, (i) $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{3^{2x+1} - 2 - 1}{\sqrt{1 - \cos x}}$, (j) $\lim_{x \rightarrow +\infty} x(2^{\sqrt{x^2+x+1} - \sqrt{x^2+x}} - 2^{1/x})$.

SPOJITOST A DERIVACE FUNKCÍ

25. Pro následující funkce vyšetřete spojitost a spočtěte derivaci, včetně jednostranných:

- (a) $(x^8 + x^6 - 1)^{157}$, (b) $\sin(x^3 \cos(\log x))$, (c) $\frac{e^{x^5} \cos(x+7)}{\log(x^4+1)}$,
 (d) x^x (jak funkci definovat v nule?), (e) x^{x^x} , (f) $\arcsin(\sin x)$, (g) $\arcsin \frac{4x}{x^2+4}$,
 (h) $\max\{x^2, x^3 + \operatorname{sgn} x\}$, (i) $(x+2)^2 \sqrt{|x^2-4|}$, (j) $\sqrt{e^{\sin^2 x} - 1}$, (k) $\min\{x^2, \sqrt[3]{x}\}$,
 (l) $\arcsin \min\{1, \frac{1}{x}\}$, (m) $\cos x \cdot [\sin x]$, (n) $\sqrt[3]{2 - \sqrt{x}}$.

PRŮBĚH FUNKCE

26. Vyšetřete průběhy následujících funkcí:

- (a) $\log\left(x + \frac{1}{x}\right)$, (b) $\sqrt[5]{3x^5 + 5x^3}$, (c) $\sqrt[5]{1 - \sqrt{x+1}}$, (d) $\sin x + \frac{1}{6 \sin x}$, (e) $\operatorname{arctg} \frac{\sqrt{5}}{4 \cos^2 x}$,
 (f) $\frac{e^{|x|}}{|e^x - 3|}$, (g) $\sqrt{x} + \arcsin \frac{1-x}{1+x}$, (h) $x^{2-3 \log x}$, (i) $\frac{4^x - \frac{5}{2}}{(2^x - 2)^2}$.